

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-3, 2026**

EFFICIENCY OF BUDGET EXPENDITURES ALLOCATED TO SOCIAL SECTORS

Yemberganova Gulayim Kudaynazarovna

1st-year Master’s Student, Economics Program Asian International University

Abstract

This thesis analyzes the theoretical foundations and practical approaches to improving the efficiency of budget expenditures allocated to social sectors. The study examines the role of social spending in economic growth, mechanisms for planning and monitoring social expenditures, the program-targeted approach, and methods for evaluating expenditure effectiveness. In addition, practical recommendations are developed to enhance the efficient use of budget resources and improve the quality and accessibility of social services. The findings highlight the importance of effective budget management in ensuring sustainable socio-economic development and strengthening public welfare.

Keywords:

state budget, social expenditures, budget efficiency, social sector, education, healthcare, social protection, program-targeted approach.

BYUDJETDA IJTIMOIIY SOHALARGA YO‘NALTIRILGAN XARAJATLARNING SAMARADORLIGI

Yemberganova Gulayim Kudaynazarovna Osiyo Xalqaro Universiteti

Iqtisodiyot yo‘nalishi 1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu tezisdavlat byudjetida ijtimoiy sohalarga yo‘naltirilgan xarajatlarning samaradorligini oshirishning nazariy asoslari va amaliy yo‘nalishlari tahlil qilingan. Ijtimoiy xarajatlarning iqtisodiy o‘shidagi o‘rni, ularni rejalashtirish va monitoring qilish mexanizmlari, dasturiy-maqсадli yondashuv hamda samaradorlikni

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-3, 2026**

baholash usullari ko‘rib chiqilib, byudjet mablag‘laridan foydalanish samaradorligini oshirish bo‘yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: davlat byudjeti, ijtimoiy xarajatlar, byudjet samaradorligi, ijtimoiy soha, ta’lim, sog‘liqni saqlash, ijtimoiy himoya, dasturiy-maqсадli yondashuv.

Zamonaviy davlat moliyasi nazariyasida ijtimoiy xarajatlar davlat byudjetining ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida e’tirof etilmoqda. Byudjetda ijtimoiy sohalarga yo‘naltirilgan xarajatlar deganda ta’lim, sog‘liqni saqlash, ijtimoiy himoya, madaniyat, sport va uy-joy kommunal xo‘jaligi sohalarini moliyalashtirishga ajratiladigan davlat mablag‘lari majmui tushuniladi. Bu xarajatlar inson kapitalini rivojlantirish, aholi turmush darajasini oshirish va ijtimoiy adolatni ta’minlashning asosiy vositasi hisoblanadi. O‘zbekiston Respublikasi davlat byudjetida ijtimoiy yo‘naltirilgan xarajatlar umumiy xarajatlarning yarmidan ko‘pini tashkil etadi, bu esa ularning samaradorligini oshirish masalasini dolzarb qilib qo‘yadi.

Ijtimoiy xarajatlar samaradorligini oshirishning birinchi muhim yo‘nalishi dasturiy-maqсадli yondashuvni keng tatbiq etishdir. An’anaviy moddiy-buyumiy moliyalashtirish tizimidan farqli ravishda, dasturiy-maqсадli byudjetlashtirish har bir xarajat moddasini aniq maqsad, ko‘rsatkichlar va kutiladigan natijalar bilan bog‘laydi. Bu yondashuvda ta’lim sifati indeksleri, aholining sog‘liqni saqlash xizmatlaridan qoniqish darajasi, kambag‘allik koeffitsienti kabi sifat ko‘rsatkichlari asos qilib olinadi. Xorazm viloyatida ijtimoiy dasturlarni amalga oshirishda KPI (Key Performance Indicators) tizimini joriy etish byudjet mablag‘larining maqsadli sarflanishini ta’minlaydi [1].

Ikkinchi yo‘nalish ijtimoiy xarajatlarni rejalashtirish va monitoring qilish tizimini takomillashtirishdan iborat. Byudjet mablag‘larining samaradorligi ko‘p jihatdan ularning oqilona taqsimlanishi va tegishli nazorat mexanizmlariga bog‘liq. Raqamli

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-3, 2026**

byudjet platformalari, “Ochiq byudjet” portali va elektron xaridlar tizimi orqali xarajatlarni real vaqt rejimida kuzatish korrupsiya holatlarini kamaytirish hamda mablag‘lardan maqsadli foydalanishni ta’minlash imkonini beradi. Shuningdek, jamoatchilik nazoratining kuchaytirilishi va fuqarolik jamiyati institutlarining byudjet jarayonida ishtiroki mablag‘lardan foydalanish shaffofligini oshiradi [2].

Uchinchi yo‘nalish manzilli (adresli) ijtimoiy yordam tamoyilini chuqurlashtirishdir. Umumiy subsidiyalar o‘rniga aniq oilalar va shaxslarga yo‘naltirilgan ijtimoiy yordam tizimi byudjet mablag‘larining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. “Ijtimoiy reestr” va “Yagona reestr” axborot tizimlari orqali muhtoj oilalarni aniqlash, ularga mutanosib yordam ko‘rsatish va yordam dasturlarining samarasini baholash imkoniyati yaratilgan. Xorazm viloyatida “Temir daftar”, “Ayollar daftari” va “Yoshlar daftari” tizimlari orqali manzilli yondashuvni kuchaytirish kambag‘allikni qisqartirish samaradorligini oshiradi [3].

To‘rtinchi yo‘nalish inson kapitaliga sarmoya kiritishni ustuvor yo‘nalish sifatida belgilashdir. Ta’lim va sog‘liqni saqlash sohasiga ajratilgan xarajatlar uzoq muddatli iqtisodiy samara beradi, chunki ular mehnat unumdorligini oshiradi va davlatning intellektual salohiyatini mustahkamlaydi. Maktabgacha ta’lim qamrovini kengaytirish, oliy ta’lim sifatini xalqaro standartlarga moslashtirish, birlamchi tibbiy yordam tizimini takomillashtirish va profilaktik tibbiyotni rivojlantirish ijtimoiy xarajatlarning iqtisodiy unumdorligini ta’minlovchi asosiy yo‘nalishlardir. Xorazm viloyatida zamonaviy ta’lim va tibbiyot infratuzilmasini rivojlantirish mintaqaning inson kapitali salohiyatini ko‘taradi [4].

Beshinchi yo‘nalish davlat-xususiy sheriklik (DXS) mexanizmlari orqali ijtimoiy xarajatlarni optimallashtirishdir. Davlat byudjetining mahdud imkoniyatlari sharoitida xususiy sektorni ijtimoiy sohalarga jalb qilish moliyaviy yukni taqsimlash va xizmatlar

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-3, 2026**

sifatini oshirish imkonini beradi. Xususiyl ta’lim va tibbiyl muassasalarni qo’llab-quvvatlash, vaucher tizimi, ijtimoiyl obligatsiyalar (social impact bonds) va xayriya jamg’armalarining roli ijtimoiyl xarajatlarni samaradorligini oshirishning zamonaviyl mexanizmlari hisoblanadi [5].

Xulosa

Byudjetda ijtimoiyl sohalarga yo’naltirilgan xarajatlarning samaradorligini oshirish davlat moliyaviyl siyosatining strategik vazifasi hisoblanadi. Dasturiyl-maqсадli yondashuvni chuqurlashtirish, monitoring tizimini raqamlashtirish, manzilli ijtimoiyl yordamni kuchaytirish, inson kapitaliga sarmoyani oshirish va davlat-xususiyl sherikligini rivojlantirish yo’nalishlarini “O‘zbekiston — 2030” strategiyasi vazifalari bilan uyg’unlashtirgan holda kompleks amalga oshirish byudjet mablag‘larining maqsadli va samarali sarflanishini ta’minlaydi hamda aholining turmush darajasini barqaror oshirish uchun zamin yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston — 2030” strategiyasi, 2023.
2. Stiglitz J.E., Rosengard J.K. Economics of the Public Sector. 4th edition. W.W. Norton, 2022.
3. OECD. Performance Budgeting in OECD Countries: Trends and Reforms. Paris, 2023.
4. World Bank. Investing in Human Capital for Sustainable Development. Washington, 2024.
5. Vahobov A.V. Davlat moliyasi va byudjet siyosati. Toshkent: “Iqtisod-moliya”, 2023.